

Liikuvus Euroopas

Sotsiaalkindlustusõigused **Ungaris**

Euroopa Komisjon

Liikuvus Euroopas

(Euroopa Liidus, Euroopa Majanduspiirkonnas ja Šveitsis)

Sotsiaalkindlustusõigused Ungaris

Seisuga 3. mai 2006

Euroopa Komisjon

Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraat

Üksus E.3

Euroopa Komisjon ega ükski komisjoni nimel tegutsev isik ei vastuta käesolevas trükises sisalduva teabe kasutamise eest.

Märkus:

Käesolev brošüür põhineb Ungari poolt 3. mail 2006 esitatud andmetel. Seetõttu tuleb veenduda, et liikmesriigi õigusakte ei ole hiljem muudetud ning et esitatud teave on tänaseni kehtiv. Selleks pöörduge pädevate ametkondade ja asutuste poole, kelle kontaktandmed on esitatud punktis 3 „Asutuste kontaktandmed ja kasulikud veebilehed.

**Europe Direct on teenus,
mis aitab leida vastused
Euroopa Liiduga seotud küsimustele**

Tasuta infotelefon: (*)

00 800 6 7 8 9 10 11

(*) Mõned mobiilsideoperaatorid ei võimalda helistamist 00 800 numbritele või võtavad neile helistamise eest kõnetasu.

Euroopa Liidu kohta leiab palju muud teavet Internetist Euroopa serveri veebilehtedelt (<http://europa.eu>).

© Euroopa ühendused, 2009

Allikale viitamisel on reprodutseerimine lubatud.

Bibliograafilised andmed on esitatud väljaande lõpus.

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus, 2009

ISBN 92-79-04101-0

Sisukord

1. Üldteave.....	5
2. Sotsiaalkindlustuse liigid.....	7
2.1. Haigus-, sünnitus- ning samaväärsed isadushüvitised	7
2.1.1. Rahalised hüvitised.....	7
2.1.2. Mitterahalised hüvitised.....	8
2.2. Tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised	9
2.2.1. Mitterahalised hüvitised.....	10
2.2.2. Rahalised hüvitised.....	10
2.3. Matusetoetused	10
2.4. Invaliidsushüvitised	10
2.4.1. Invaliidsuspension.....	10
2.4.2. Invaliidsushüvitis õnnetusjuhtumi korral.....	11
2.5. Vanadus- ja toitjakaotushüvitised	11
2.5.1. Vanaduspension.....	12
2.5.2. Enneaegne vanaduspension.....	13
2.5.3. Toitjakaotuspension.....	13
2.6. Töötushüvitised	14
2.7. Eelpensionihüvitised	15
2.8. Pereküvitised	15
2.8.1. Peretoetused.....	15
2.8.2. Lapsehooldustoetus.....	16
2.8.3. Paljulapselise pere toetus.....	16
2.8.4. Sünnitoetus.....	16
2.8.5. Rasedus- ja sünnitustoetus.....	16
2.8.6. Lapsehooldustasu.....	17
2.9. Mitteosamakselised rahalised erihüvitised	17
2.9.1. Invaliidsushüvitis.....	17
2.9.2. Vanadushüvitis.....	17
2.9.3. Liikuvuse toetus.....	18
3. Asutuste kontaktandmed ja kasulikud veebilehed.....	19

Üldteave

Ungari sotsiaalkindlustusskeem koosneb viiest üldliigist: pensioni- ja tervisekindlustus (sealhulgas tööõnnetused), mis moodustavad kokku sotsiaalkindlustuse, samuti segatüüpi töötuskindlustus, peretoetused ja sotsiaalabi.

→ Ungari sotsiaalkindlustusskeemiga kaetud riskid

Haigused, rasedus ja sünnitus, vanadus, invaliidsus, kutsehaigused (õnnetusjuhtumist tingitud töövõimetus), tööõnnetused, toitja kaotamine, laste haridus, töötus.

→ Ungari sotsiaalkindlustusskeemiga hõlmatud isikud

Kõikide riskide vastu on kindlustatud isikud, kes teevad tasustatavat tööd ning nendega võrdsustatud isikud: palgatöötajad (sealhulgas avalik sektor), füüsilisest isikust ettevõtjad (sealhulgas ühistute liikmed), arvukad nendega võrdsustatud isikurühmad, sissetulekutoetust saavad isikud, tööotsijatoetust või -hüvitist saavad isikud või tööotsijahüvitist saavad pensionieelikud.

Peamised riiklikud õigusaktid ühenduse õigusaktide kohaldamisel sotsiaalkindlustuse valdkonnas on:

- 1991. aasta seadus IV, milles käsitletakse tööhõiveabi ja töötushüvitisi;
- 1993. aasta seadus III, milles käsitletakse sotsiaalkindlustushüvitisi ja kindlustussüsteemi haldamist;
- 1997. aasta seadus LXXX, milles käsitletakse sotsiaalkindlustushüvitiste saajaid ja erapensioni, samuti nende teenustega kaetust;
- 1997. aasta seadus LXXXI, milles käsitletakse sotsiaalkindlustust pensionide valdkonnas;
- 1997. aasta seadus LXXXII, milles käsitletakse erapensioni ja erapensionikassasid;
- 1997. aasta seadus LXXXIII, milles käsitletakse kohustusliku tervisekindlustuse hüvitisi;

- 1998. aasta seadus LXXXIV, milles käsitletakse peretoetusi.

Seadus sotsiaalkindlustusskeemi reformimise kohta, eelkõige tervishoidu hõlmav osa, kiideti Ungaris heaks 2006. aasta sügisel, ning see jõustus järk-järgult alates 1. jaanuarist 2007. Seega muudeti 1997. aasta seadusi LXXX ja LXXXIII oluliselt ning neid muudatusi kajastab ka praegune ajakohastatud brošüür.

Vastavalt 1. jaanuaril 2007 jõustunud õigusaktidele sõnastati teatavad sotsiaalkindlustusliigid ümber.

→ Kuidas saada Ungari sotsiaalkindlustusskeemi liikmeks? Kuidas toimub registreerimine?

Igal tööd alustaval isikul on õigus saada kohe sotsiaalkindlustusskeemi liikmeks. Füüsilisest isikust ettevõtja registreerub liikmeks töö alustamise korral ise, ning palgatöötaja registreerib tema tööandja kohalikus maksu- või finantsjärelvalveametis ja/või vajaduse korral pädevates sotsiaalkindlustusasutuses. Tööandja ja palgatöötaja peavad mõlemad tegema sotsiaalkindlustuse osamakseid. Sotsiaalkindlustusskeemiga vabatahtlikult liituda soovivad isikud võivad selleks sõlmida lepingu pädeva sotsiaalkindlustusasutusega. Isikud, kes liituvad vabatahtlikult või kohustuslikus korras erapensionikassaga, peavad endast valitud kassale teada andma vahetult pärast töö alustamist.

Töö kaotanud töötaja peab end registreerima pädevas tööturuameti keskasutuses.

→ Ungari sotsiaalkindlustusskeemi toimimine

Ungari sotsiaalkindlustussüsteemi haldamine, korraldamine ja juhtimine on tsentraliseeritud, sotsiaal hüvitiste maksmine aga detsentraliseeritud.

Sotsiaalkindlustuse liigid

2.1. Haigus-, sünnitus- ning samaväärsed isadushüvitised

- Tervisekindlustusskeem, tervisekindlustusõiguse tekkimine

Tervisekindlustussüsteemi õigusliku aluse moodustavad **1997. aasta seadus LXXX, milles käsitletakse sotsiaalkindlustushüvitiste saajaid ja erapensione, samuti nende teenustega kaetust**, ning 1997. aasta seadus **LXXXIII, milles käsitletakse kohustusliku tervisekindlustuse hüvitisi**. Ungaris esineb üksnes ühte liiki tervisekindlustust. Tervisekindlustuse ja tervishoiusektori eest vastutab tervishoiuministeerium. Tervishoiuteenuste osutamist, kindlustajate tegevust, haigekassasid ja tervishoiuteenuste osutajaid kontrollib tervishoiu järelevalveamet, kes kontrollib ka tervisekindlustusasutuste menetlustega seotud kaebusi. Riiklik tervisekindlustuskassa (OEP) töötab oma keskasutuse ning 19 komitaadi tervisekindlustuskassa kaudu. Seadusega on kindlaks määratud õiguslikud seisundid, mis annavad *ipso facto* õiguse kohustuslikule kindlustusele kohe, kui nimetatud õiguslik seisund tekib. Sellise õigusliku seisundi tekkimise korral peab tööandja palgatöötajad deklareerima ja maksma nende eest osamakseid pädevale maksuametile, kes edastab andmed kindlustatud isikute õiguste kohtapädeva komitaadi tervisekindlustuskassale.

- Osamaksed – tervisekindlustusfondi tulud

Tervishoiuteenuseid rahastatakse eraldiseisvast riiklikust fondist, milleks on tervisekindlustusfond (*Egészségbiztosítási Alap*). Fondi tulud on pärit tervisekindlustuse osamaksetest ja kindlustusmaksudest ning riigieelarvest. Tervisekindlustuse osamakseid peavad maksma nii töötaja kui tööandja. Töötaja peab maksma 7 % brutopalgast ja tööandja 8 % (mõlemast osamaksest on 3 % ette nähtud rahalisteks hüvitisteks).

Osamaksetel ei ole ülemmäära. Neid kogub maksu- ja finantsjärelevalveamet.

- Kindlustatud isikud

Tervisekindlustuseskeemi hüvitisi võivad saada kahte kategooriasse kuuluvad isikud:

- **kindlustatud isikud**, see tähendab isikud, kes maksavad eespool nimetatud õigusaktide alusel osamakseid, nt palgatöötajad, ametnikud, avalikud teenistujad, teenuseosutajad või isikud, kes töötavad muu töösuhte raames, üksikettevõtjad või äriühinguna korraldatud ettevõtjad, kirikutegelased, ühingu liikmed. Neil isikutel on õigus saada kõiki tervisekindlustushüvitisi (rahalisi, mitterahalisi, hüvitisi õnnetusjuhtumi korral). Kindlustatud isikute kategooriasse kuuluvad samuti isikud, kes saavad toetust töökoha otsimiseks, kes maksavad hüvitiste pealt pensioni osamakseid; neil isikutel ei ole siiski õigust saada rahalisi hüvitisi;
- **iguse valdajad**, kelleks on muu hulgas alaealised, õpilased, päevaõppes õppivad üliõpilased, pensionärid, pensioniikka jõudnud madala sissetulekuga isikud, isikud, kes saavad rahalisi rasedus- ja sünnitushüvitisi, hüvitisi sotsiaalkaitsesüsteemist, samuti tervishoiuteenuste saamiseks osamakseid tegevad isikud. Viimasesse kategooriasse kuuluvatel isikutel on õigus saada üksnes mitterahalisi tervisekindlustushüvitisi. Nende isikute sotsiaalkindlustusmaksed maksakse riigieelarvest.

Ungaris alaliselt elavad isikud peavad maksma osamakseid, mille osakaal on 9 % miinimumpalgast (kui ühe pereliikme kuusissetulek on alla miinimumpalga, võetakse osamakse arvutamise aluseks tema sissetulek).

2.1.1. Rahalised hüvitised

- Haigushüvitis

Hüvitist võivad saada kindlustatud isikud või töövõime- tud isikud (viimased kolme päeva jooksul pärast kindlustuse lõppemist). Hüvitist võivad saada samuti haige lapse eest hoolitsevad emad. Hüvitist võidakse kindlustatud isikule anda kuni ühe aasta jooksul ja/või 45 päeva pärast kindlustuse lõppemist. Juhul kui asjaomaste isikute kindlustuskaitse on kestnud vähem kui ühe aasta, võidakse hüvitist maksta selle perioodi põhjal, mil kindlustatu oli järjestikku kindlustatud.

Hüvitissumma on 60 % keskmisest brutopäevalalgast ning pärast kahe aasta pikkust järjestikku kindlustatust

70 %, kui isik ei saa töövõimetusperioodil voodihaigehüvitist. Hüvitisi maksab komitaadi tervisekindlustuskassa või sotsiaalkindlustusmakse talitus (tööandja, kellel on töötajaid üle 100, peab moodustama sotsiaalkindlustusmakse talituse).

Eeskirjad sünnituse ning isaduse eest makstavate rahaliste hüvitiste kohta (rasedus- ja sünnitustoetus (TGYS) ning lapsehooldustasu (GYED)), on toodud peretoetusi hõlmavas peatükis, sest need hüvitised kuuluvad peretoetuste alla (vt punkt 2.8).

2.1.2. Mitterahalised hüvitised

→ Raviteenused

Mitterahalisi hüvitisi võib saada riikliku tervisekindlustuskassaga lepingu sõlminud tervishoiuteenuste osutajate juures. Kindlustatud isikutel on õigus valida omale vabalt arsti põhiarstiabi teenuste saamiseks. Ambulatoorsel ravil olevatele patsientidele või voodihaigetele osutavad raviteenust alalise või ajutise elukoha järgsed teenuseosutajad.

Juhul kui ravi määrab perearst, saadetakse haige elukohajärgsesse pädevasse raviasutusse või arstikabinetti. Üldarsti visiiditasu ja voodipäevatasu suhtes võib vähendada määrasid kohaldada üksnes juhul, kui ravi osutab teenuse pakkuja. Juhul kui haige soovib haiglaraviskemist erandit või soovib saada ravi ambulatoorse või voodihaige patsiendina ning valida selleks ise arsti, peab ta maksma lisaks kõrgeimale visiiditasule ka 30 % nimetatud ravi maksumusest (vt eespool). Igal kindlustatud isikul ja õiguse valdajal on õigus saada igasugust ravi, mida tema tervislik seisund nõuab. Ungaris võivad kõik naised, kellel on õigus tervishoiuteenustele, saada kõiki rasedusega seotud tervishoiuteenuseid. Mitterahaliste hüvitiste puhul peab kindlustatu maksma visiiditasu (kuni 300 Ungari forintit visiidi eest) ja/või haiglaravitasu (kuni 300 Ungari forintit päeva kohta kuni 20. haiglaravipäevani). Visiidi- ja voodipäevatasust on vabastatud õigusnormides osutatud isikud esmaabi saamise ning raseduse ja sünnituse korral, samuti kroonilist haigust põdevad isikud. Lisaks visiidi- ja voodipäevatasule peab kindlustatud isik maksma teataval konkreetsetel juhtudel osaliselt nt hambaravi või lisateenuste (eritellimusel valmistatud toit, mugavusteenused jne) eest. Kui ravi jaoks ei olnud arsti suunamiskirja või ravi saadi haiglaravi nõudest erineval viisil või kui haige nõudis tervishoiuteenuse osutaja poolt määratud arstist muud arsti, peab kindlustatud isik tasuma 30 % teenuste maksumusest, kusjuures maksimummäär on 100 000 Ungari forintit. Ravimite ja meditsiiniliste abivahendite eest tuleb patsiendil kohustuslikus korras ja kulude hüvitamise vormis osaliselt tasuda.

→ Ravimid

Haiglaravi korral antakse ravimeid tasuta. Ambulatoorse teenuste puhul katab riiklik tervisekindlustuskassa

ravimid tavamääral või vastavalt olukorrale väga kõrgel või kõrgel määral, juhul kui sotsiaalkindlustuse abisüsteem on arstiresepti alusel väljastatud ravimi heaks kiitnud. Sotsiaalkindlustuse abisüsteemi heakskiitu käsitlevad eeskirjad on sätestatud ministri dekreediga.

- Tavamäär: 85 %, 55 %, 25 %.
- Väga kõrge või kõrge määr, vastavalt olukorrale: 100 %, 90 %, 70 %, 50 %.

Väga kõrge hüvitismääraga ravimite täieliku hüvitamise säte on tühistatud. Sel puhul kehtestati hüvitamise alamääraks 300 Ungari forintit ravimipaki kohta. Üksnes riiklikud tervishoiuteenuste osutajad on materiaalseid ja sotsiaalseid tingimusi arvesse võttes vabastatud 300 Ungari forintit suuruse hüvitise maksmisest.

→ Hambaraviteenused

Jooksvate hambaraviteenuste eest tuleb Ungaris maksta visiiditasu. Lisaks on hambaraviteenused täielikult tasuta alla 18-aastastele; keskkoolis ja ülikoolis õppivatele õpilastele; rasedatele; üle 60-aastased isikud maksavad visiiditasu. Hambaraviteenuste puhul peab kindlustatud isik hüvitama teenusega seotud tehnilised kulud.

→ Ennetav ravi ja sõeluuringud

Kõik isikud, kellel on kohustusliku tervisekindlustuse raames õigus saada tervishoiuteenuseid, ennetavat ravi ja osaleda sõeluuringutel, võivad neid teenuseid saada teatava sagedusega ja teataval vanuselistel tingimustel. Sõeluuringut võib taotleda haige või tema raviarst. Rahvatervise eesmärgil korraldatavad sõeluuringud tehakse isikliku kutse põhjal. Sõeluuringutel osalemine on vabatahtlik (v.a teataval juhtudel), kuna see on asjaomase isiku enda huvides. Suurema osa ennetavast ravist teostab perearst. Meditsiiniõdedel on selles samuti oluline osa, mis seisneb sõeluuringu kohta teabe jagamises, samuti on oluline roll tervishoiuteenuste osutajatel koolides; teatavaid uuringuid teevad eriravi teenuste osutajad. Selleks et tagada ennetava ravi tõhusus, võidakse teatavate seadustega vabastada sõeluuringutel osalejad osade raviteenuste tasust. Samuti võidakse seadustega kehtestada, et sõeluuringutest eemalehoidjad peavad teatavate raviteenuste eest maksma teatava summa. Sõeluuringute eest visiiditasu maksma ei pea.

→ Kodune ravi

Tegemist on teenuseliigiga, mille eesmärk on vähendada haiglaravil olevate patsientide arvu ja tagada inimlikum ravi. Sel juhul võib kindlustatud isikut ravida riikliku tervisekindlustuskassaga lepingu sõlminud tervishoiuteenuste osutaja. Nimetatud ravi hüvitatakse üksnes juhul, kui selle on määranud eriarst. Kodune ravi ei või kesta kauem ravist, mida haige oleks saanud vastava haiguse korral haiglas.

→ Haiglaravi teenused

Voodihaigele osutatakse ravi kolmel tasandil:

- **erihaglad:** eriravikeskustega haglad. Nendeks on ülikoolide kliinikud ning riigis ühtlaselt paiknevad riiklikud raviasutused, mis pakuvad komitaadi haiglatega koostöös tõhusat ravi patsientidele, kes põevad rasket, haruldast või harvaesinevat haigust. Selleks et tagada ravi turvalisus ja kvaliteet, võib seda osutada üksnes neis keskustes. Siin võib nimetada näiteks vähihaigete ravi, elundite siirdamist, südameoperatsioone ja muid operatsioone, mis nõuavad väga suurt spetsialiseerumist. Erihaglad võtavad samuti vastu haiged, kelle eest ei saa vastavate seadmete või personali puudumisel hoolitseda asjakohasel viisil kohalikes haiglates. Haglad toimivad samuti esmaabikeskustena;
- **kohalikud haglad:** enamik haglaid, kes soovivad vältida ümberprofileerimist, toimivad kohalike haiglatena ja pakuvad üldist ravi. Tänu Euroopa Liidu ressurssidele peaksid kohalikud haglad suutma tagada tänapäevased töötõingimused, rahuldavad majutustingimused ning tulema toime muudatustega seoses krooniliste haiguste alase töömahu erakordse suurenemisega.
- **kohalikud dispanserid:** eri- ja kohalike haiglate juurde rajatud dispanserid tagavad ambulatoorsel ravil olevatele haigetele isiklikumat laadi ravi. Ambulatoorsele patsientidele osutatavate raviteenuste süsteemi arendatakse ravivõimaluste ümberkorraldamise teel.

Tervislikule seisundile vastavat ravi saavatel haiglaravil olevatel haigetel on õigus saada järgmiseid teenuseid, mis sisalduvad voodipäevatasus:

- uuringud haiguse diagnoosimiseks,
- arsti määratud ravi, sealhulgas kirurgilised operatsioonid, operatsioonide ajal kasutatavad meditsiini-seadmed, proteesid,
- ravimid, vereproovi võtmine, haavasidemed, meditsiinilised abivahendid,
- teraapia,
- nõuanded tervislikuks eluviisiks ja dieediks,
- toitumine, arsti määratud dieet,
- voodihaige paigutamine raviasutusse tema olukorrale vastavaks ajaks, sõltuvalt vabade kohtade olemasolust ja täites nimetatud ravi puhul nõutavaid ametialaseid ja eetilisi nõudeid.

Haigel on samuti õigus saada tervisekindlustuse kaudu rahalist toetust meditsiiniliste abivahendite hankimiseks, kui need on talle lõplikult välja kirjutatud, samuti on õigus saada rahalist toetust abivahendite parandamiseks ja rentimiseks.

Haiglates ja kliinikutes osutatakse mitut eri liiki ravi: lisaks haiglaravile hõlmab ravi diagnostikat, teraapiat, taastus-

ravi ja põetamist. Seda võidakse osutada pidevalt või perioodiliselt; tegemist võib olla ühekordse abi või jätkuva raviga, mille raames võidakse teatava kindlaksmääratud aja jooksul tagada patsiendile arstlik järelevalve. Teatavate haiguste puhul osutatakse ravi ootenimekirja põhjal. Haiguse tekkides saab haige ravi kõnealuses nimekirjas kehtestatud järjekorra alusel. Ootenimekirjaga võib tutvuda tervishoiuteenuse osutajate veebilehekülgedel. Haiguse süvenemise korral tuleb teostada uued uuringud ning ootenimekirja järjekorda võidakse muuta vastavalt uuringute tulemustele.

→ Meditsiinilised abivahendid

Seadusega on kindlaks määratud toetuse suurus, mida tervisekindlustus võib anda meditsiiniliste abivahendite hankimiseks. Seadmed, mille jaoks võib tervisekindlustuse kaudu toetust saada ja toetussummad avaldatakse riikliku tervisekindlustuskassa infolehes. Toetuse saamiseks peavad abivahendid olema kirjutatud välja arsti poolt. Kindlustatud isikutele antava toetuse suurus võib olla teatav protsent toote hinnast (100 %, 95 %, 85 %, 70 % või 50 %), kindlaksmääratud summa või teatav tariif sõltuvalt haiguse liigist.

2.2. Tööõnnetus- ja kutsehaigushüvitised

→ Kindlustatud isikud

Õnnetusjuhtumite korral võivad tervisekindlustusskeemi raames hüvitisi saada lisaks kindlustatud isikutele ja võrdustatud isikutele vanaduspensionioigusega eraettevõtjad või äriühinguna korraldatud ettevõtjad või lese pensioni saavad isikud, kes on jõudnud pensioniikka või pensionärid, kes kuuluvad ühistusse ja kes tegelevad tulutoova või tasustatava tegevusega muude töölepingute alusel.

Kindlustus katab kõik vigastused ja haigused, mis on tekkinud töö ajal, mis on seotud tööga või tekkinud tööleminnes või töölt tulles (tööõnnetused), samuti töö ohtlikkusest tingitud haigused ja tervisliku seisundi halvenemine (kutsehaigused). Kutsehaigused on määratlenud valitsus. Kindlustus ei laiene vigastustele ja haigestumist juhtudele, mis on eranditult tekkinud vigastatu enda käitumise tulemusena.

→ Osamakسد

Tänu töötaja ja tööandja makstavatele tervisekindlustuse kohustuslikele osamaksetele on kindlustatul õigus saada õnnetusjuhtumi korral ka tervishoiuteenuseid.

→ Makstavad hüvitised

- mitterahalised hüvitised:
 - ravi õnnetusjuhtumi korral;
- rahalised hüvitised

- õnnetusjuhtumihüvitised,
- õnnetusjuhtumipension.

2.2.1. Mitterahalised hüvitised

-> Tervishoiuteenused õnnetusjuhtumi korral

Tervishoiuteenused õnnetusjuhtumi korral hõlmavad lisaks üldistele raviteenustele ravimeid 100 % ulatuses, meditsiinilisi abivahendeid ja tervise halvenemisest tulenevat ravi, samuti haiguse või vigastusega seotud teata- vaid hambaraviteenuseid.

Lisaks eespool osutatud isikutele saavad tervishoiutee- nuseid õnnetusjuhtumi korral ka Ungari kodanikud, kes õpivad kesk- või ülikoolis või kes on õppepraktikal; hai- ged, kes saavad ravi sotsiaalteraapia asutuses; vangid; avalikkuse huvides töötavad või tegutsevad vabatahtli- kud ning ajutise tööloaga töötajad.

2.2.2. Rahalised hüvitised

-> Õnnetusjuhtumihüvitised

Õnnetusjuhtumi korral saavad hüvitisi isikud, kes tööõn- netuse või kutsehaiguse tagajärjel jäävad töövõimetuks ning kes oma tervisliku seisundi tõttu või meditsiiniliste abivahendite puudumise tõttu ei saa töötada. Hüvitise suurus õnnetusjuhtumi korral on 100 % sissetulekust. Hüvitist makstakse ühe aasta jooksul, kuid perioodi on võimalik pikendada aasta võrra.

-> Õnnetusjuhtumipension

Õnnetusjuhtumipensioni makstakse isikutele, kelle töö- võime on tööõnnetuse või kutsehaiguse tagajärjel vähe- nenud rohkem kui 15 % ning kellel ei ole õigust saada õnnetusjuhtumist tingitud invaliidsuspensiooni. Juhul kui töövõimetus on kuni 25 %, makstakse õnnetusjuhtumi- pensiooni kaks aastat, kui töövõimetus on aga üle 25 %, makstakse pensioni kogu aja jooksul, mil töövõime on vähenenud. Õnnetusjuhtumipensioni suurus sõltub töö- võimetus määrast ning see võib olla 8, 10, 15 või 30 % kuu keskmisest sissetulekust.

Vaata ka punkt 2.4.2.

2.3. Matusetoetused

Tuleks nimetada kahte liiki hüvitist, ühel juhul makstakse matusetoetust ja teisel juhul kaetakse matused riiklikest vahenditest.

-> Matusetoetus

Kohalik omavalitsus võib määrata matusetoetust matu- seid korraldavale isikule, kellel ei ole selleks kohustust, ning isegi kui surnud isiku lähedane oleks teada, ei pruugi temal olla võimalust matusekulusid kanda ilma oma

või oma perekonna elatusvahendeid ammendamata. Toetuse suurus ühe isiku jaoks ei või olla väiksem kui perekonnale makstava vanaduspensionini miinimumsum- ma ning üksikute isikute puhul ei või toetus olla väiksem kui 150 % minimaalsest vanaduspensionist. Matusetoe- tus ei või olla väiksem kui 10 % kõige odavamatest matu- sekuludest, aga see võib katta kõik matusekulud, kui toetuse taotleja või selle perekonna elatusvahendid võiksid matusest tulenevalt ammenduda.

-> Matused riigi kulul

Kui matuste korraldamise kohustusega isikut ei ole või kui selleks kohustatud isikut ei leita või ta ei taha matuseku- lusid kanda, peab selle piirkonna vallavanem, kus isik suri, tagama 30 päeva jooksul alates surmateatest matuste rahastamise riiklikest vahenditest. Surnud isiku viimase alalise elukoha kohalik omavalitsus hüvitab matusekulud selle piirkonna kohalikule omavalitsusele, kus isik suri.

2.4. Invaliidsushüvitised

2.4.1. Invaliidsuspension

-> Pensionisaajad

Invaliidsuspensiooni on õigus saada isikutele, kes on kaota- nud vähemalt 67 % töövõimest ja kelle seisund ei ole pärast ühte aastat paranenud, kui isikul on piisav teenis- tusstaaž, kui isik ei tööta korrapäraselt või kui tema palk on oluliselt väiksem varem saadud palgast.

Kõnealuse pensioni saamiseks vajalik teenistusstaaž määratakse kindlaks sõltuvalt isiku vanusest (kuni 22-aas- tase isiku puhul on vajalik teenistusstaaž kaks aastat, täispensioni korral 20 aastat ja osalise pensioni korral pärast 55-aastaseks saamist on vajalik teenistusstaaž 15 aastat). Invaliidsuspensiooni õiguse arvestamisel võetakse arvesse isiku vanust töövõimetus tekkimise ajal. Isikul, kes on pärast õpinguid töötanud 180 päeva ja kes muu- tus töövõimetuks enne 22-aastaseks saamist, on õigus saada invaliidsuspensiooni sõltumata tööstaažist.

Isikul, kellele on määratud vanaduspension või invaliid- suspension õnnetusjuhtumi tõttu, ei ole õigust saada invaliidsuspensiooni. Invaliidsuspensiooni ei saa isik, kes on oma töövõimetus tahtlikult põhjustanud ega ka isik, kes on jõudnud ametlikku pensioniikka, välja arvatud juhul, kui tal on õigus saada vanaduspensionist sõltumata vanu- sest või kui ta taotleb invaliidsuspensiooni õiguste taas- kehtestamise raames. Juhul kui isik jõuab ametlikku pensioniikka, ei arvestata tema pensioni ümber, vaid ta saab sama suurt pensioni.

-> Invaliidsusgrupid

- III grupp hõlmab puudega isikuid, kelle töövõimetus on vähemalt 67 %, kuid kes ei ole täielikult töövõimetus;

- II grupp hõlmab isikuid, kes on täielikult töövõimetud (töövõimetus 100 %), kuid kes suudavad ise endaga toime tulla;
- I grupp hõlmab isikuid, kes on täielikult töövõimetud ja kes ei suuda ise endaga toime tulla.

➤ Õiguste tekkimine invaliiduspensionile

Õigus invaliiduspensionile tekib päeval, mil invaliidus kinnitatakse arsti arvamusega, juhul kui kõik muud tingimused on täidetud. Kui töötajal on sel hetkel tööleping, tekib õigus invaliiduspensionile alates päevast, mil:

- tööleping on lõpetatud ja isikul ei ole õigust saada haigushüvitist või hüvitist õnnetusjuhtumi korral,
- isik ei tööta enam korrapäraselt ning tal ei ole enam õigust saada haigushüvitist või hüvitist õnnetusjuhtumi korral või
- ta teeb tööd, mis on oluliselt halvemini tasustatud.

➤ Pensioni suurus, pensioniarvestamisel aluseks võetav töötasu

Invaliiduspensionide suurus ei sõltu üksnes keskmisest palgast, vaid ka invaliidusastmest ja teenistusstaazist (kindlustuse kestusest). Üldjuhul arvestatakse invaliiduspensionide sama keskmise palga alusel, mida kasutatakse vanaduspensionide arvestamiseks, erinevusega, et kui arvesse võetakse teenistusstaaz on väiksem keskmise palga arvestamisel arvesse võetavast perioodist (keskmine palk alates 1988. aastast kuni pensioni arvestamise hetkeni), võetakse invaliiduspensionide arvestamisel arvesse kuu keskmine töötasu või sissetulek, mis on saadud vähemalt 30-päevase lühema perioodi jooksul.

II grupi invaliiduspension on 5 % võrra suurem ja I grupi invaliiduspension 10 % võrra suurem kui kuu keskmise palga alusel arvestatav III grupi keskmine kuupension.

Invaliiduspension ei või olla suurem keskmisest kuupalgast, mille põhjal pensioni arvutatakse.

Alates 15. veebruarist 2007 on invaliiduspensionide alammäär III grupi puhul 27 130 Ungari forintit, II grupi puhul 28 340 Ungari forintit ja I grupi puhul 29 370 Ungari forintit.

1. jaanuaril 2008 jõustusid uued sätted, mille eesmärk on anda vähem välja invaliiduspensionide õigusi ning soodustada selle asemel rehabilitatsiooni.

2.4.2. Invaliidus hüvitise õnnetusjuhtumi korral

➤ Pensionisaajad

Invaliiduspension õnnetusjuhtumi korral

Kõnealust pensioni antakse tööõnnetuse või kutsehaiguse tõttu vähemalt 67 % töövõimetest kaotanud isikule, kes

ei tööta korrapäraselt või kelle töötasu on oluliselt väiksem varem saadud töötasust.

Kõnealust pensioni on õigus saada ka isikul, kellel on tekkinud silikoos ja kes on seetõttu kaotanud 50 % töövõimetest, kes ei käi tööl või kes käib aeg-ajalt tööl keskkonnas või töökohas, kus ei ole silikoosi ohtu või kelle töötasu on oluliselt väiksem varem saadud töötasust.

Invaliiduspensionide saamiseks tööõnnetuse või kutsehaiguse tõttu ei pea olema täidetud tööstaazi tingimus (kuid pensioni suurus sõltub sellest).

Invaliiduspensionide õnnetusjuhtumi korral ei maksta isikule, kes on põhjustanud omale vigastused ise või kes on tahtlikult viivitanud arstile minekuga või õnnetusjuhtumi deklareerimisega.

➤ Invaliiduspensionide suurus õnnetusjuhtumi korral arvutatakse põhipalga põhjal.

Invaliiduspensionide õnnetusjuhtumi korral on suurem tavalisest invaliiduspensionist, sest selle arvutamise tingimused on soodsamad. Huvitatud isiku taotlusel võidakse invaliiduspensionide õnnetusjuhtumi korral määrata ka palga põhjal, mille pealt maksti õnnetusjuhtumile eelneval aastal kohustuslikke osamakseid. III grupi puhul on pensioni suurus 60 % keskmisest kuupalgast, II grupi puhul 65 % ja I grupi puhul 70 % keskmisest kuupalgast. Lisaks suurendatakse pensioni iga teenistusstaazi aasta kohta 1 % võrra keskmisest palgast, kuid pension ei tohi olla suurem kui keskmine kuupalk.

Alates 15. veebruarist 2007 on õnnetusjuhtumi korral makstava invaliiduspensionide alammäär III grupi puhul 27 200 Ungari forintit, II grupi puhul 28 560 Ungari forintit ja I grupi puhul 29 530 Ungari forintit.

➤ Uus tööõnnetus

Uue tööõnnetuse korral tuleks vaadelda õnnetuste koondtulemust. Kõnealusel juhul arvestatakse õnnetusjuhtumi invaliiduspensionide kõige kõrgema keskmise palga põhjal, olgu selleks siis uue õnnetusjuhtumi ajal saadud palk või varasema õnnetusjuhtumi ajal saadud palk.

2.5. Vanadus- ja toitjakaotushüvitised

Pensioniskeemi üldine reform Ungaris toimus 1997. aastal. Uus pensioniskeem põhineb kahel peamisel sambal:

- **esimene samm on kohustuslik pensionikindlustus põlvkondadevahelise ümberjaotusskeemi raames, mida rahastatakse sotsiaalkindlustuse osamaksete abil** ja seda haldab sotsiaal- ja tööministeerium. Selle toimimise eest vastutab riikliku pensioniameti keskasutus ning selle piirkondlikud osakonnad. Pensionide maksmise eest vastutav osa-

kond tegeleb kõigi esimese samba alla kuuluvate pensionihüvitistega.

- **teine sammas hõlmab kohustuslikku isiklikku kogumispensioni**, seda haldavad rahandusministeeriumi vastutusalasse kuuluvad arvukad pensionikindlustuskassad.

Uus pensionikindlustusskeem jõustus 1. jaanuaril 1998. Alates 1. jaanuarist 2013 hakatakse maksuma pensionihüvitisi ühendskeemi alusel. Ühendskeem sisaldab 75 % kohustusliku pensionikindlustuse hüvitistest põlvkondadevahelise ümberjaotusskeemi raames (esimene sammas) ning isikliku kogumispensioni hüvitisi. Kõik tööd alustavad isikud peavad liituma II sambaga kohustuslikus korras, vabatahtlik liitumine ei ole enam võimalik.

2.5.1. Vanaduspension

→ Pensioni taotlemine

Pensionihüvitist saab maksta üksnes nõuetekohaselt esitatud taotluse põhjal. Ungaris elavad isikud võivad taotluse esitada isiklikult kirja teel või veebiportaali kaudu igale pensionikindlustusega tegelevale asutusele. Taotlusvormi saab alla laadida veebilehelt <http://www.onyf.gov.hu> või kõikidest pensionikindlustust haldavatest asutustest.

Välisriigis (mõnes muus ELi/Euroopa Majanduspiirkonna riigis) alaliselt või ajutiselt elavad isikud peavad pensionitaotlused esitama Kesk-Ungari piirkondlikule pensionikindlustusametile. Juhul kui taotleja ei esita taotlust isiklikult, peab tema allkiri olema väljatrükitud vormil ja selle peab olema kinnitanud notar või Ungari Vabariiki välismaal esindav asutus või mõni välisriigi pädev asutus.

→ Pensionisaajad

Vanaduspensioni saamise õigus on isikutel, kes on jõudnud seadusega kindlaks määratud ikka ja kellel on olemas nõutav teenistusstaaž. 1996. aastast alustati pensionilejäämise vanusepiirangu edasilükkamist, mis kestab ka praegu. Protsessi lõpus on nii meeste kui ka naiste vanusepiiranguks 62 aastat.

Pensionide puhul, mis määratakse ajavahemikus 31. detsember 1997 ja 1. jaanuar 2009, on naiste puhul kehtestatud vanusepiirang järgmiselt:

- 55 aastat: enne 1940. aastat sündinud naised;
- 56 aastat: 1940. aastal sündinud naised;
- 57 aastat: 1941. aastal sündinud naised;
- 57 aastat: 1942. aastal sündinud naised;
- 58 aastat: 1943. aastal sündinud naised;
- 59 aastat: 1944. aastal sündinud naised;
- 60 aastat: 1945. aastal sündinud naised;
- 61 aastat: 1946. aastal sündinud naised;
- 62 aastat: pärast 1946. aastat sündinud naised;

1938. aastal sündinud meeste puhul on vanusepiirang 61 aastat. Enne nimetatud kuupäeva sündinud meeste

puhul on vanusepiirang 60 aastat ja pärast nimetatud kuupäeva sündinud meeste puhul on vanusepiirang 62 aastat. Kuni 2009. aastani peab täispensioni saamiseks isikul olema 20-aastane teenistusstaaž ja osalise pensioni saamiseks 15-aastane teenistusstaaž.

Vanaduspensioni võib maksta ka siis, kui isikul on tasustatav töö.

→ Pensioni suurus

Pensioni suurus sõltub keskmisest palgast ja teenistusstaažist (kindlustus). Pensioni arvutamiseks aluseks võetav keskmine palk määratakse üldjuhul kindlaks põhipalga ja sissetulekute alusel, mille pealt on osamakseid tehtud alates 1. jaanuarist 1988 kuni pensionilejäämise hetkeni. Praegu arvestatakse keskmist palka netopalgaga põhjal.

Pensionilejäämise aasta ja sellele eelnenud kolme aasta puhul tuleb arvesse võtta tegelikku palka.

Varasem töötasu tuleb korrutada teatava koefitsiendiga, et summa oleks pensionile eelnenud kahe aastaga samaväärne. 2008. aastast alates tuleb teatavate aastate keskmist netopalka suurendada, et saavutada pensionilejäämisele eelnenud aasta tase.

Kui isik on erapensionikassa liige, saab ta vanaduspensioniks 75 % riiklikust pensionikindlustusfondist ning hüvitisi erapensionikassast. Kui ta otsustas kanda isiklikul arvel oleva summa pensionikindlustusfondi, saab ta hüvitisi üksnes sellest fondist.

→ Miinimumpension

Ungari pensioniskeemis on ette nähtud miinimumpension kuni 2009. aastani. Miinimumpensioni on õigus saada vähemalt 20-aastase teenistusstaažiga isikul. Alates 15. veebruarist 2007 on selle suurus 27 130 Ungari forintit kuus. Juhul kui isiku keskmine palk on miinimumpensionist väiksem, on pensioni suurus 100 % keskmisest kuupalgast.

→ Pensioni suurendamine

Juhul kui isiku teenistusstaaž on vähemalt 20 aastat ja ta on jõudnud pensioniikka, kuid talle ei ole määratud pensioni ja ta jätkab töötamist vähemalt 30 päeva jooksul, on tal õigus pensioni suurendamisele. Iga täiendava 30-päevase perioodi kohta suureneb pension 0,5 % võrra. Sellisel juhul võib pension pärast suurendamist ületada pensioni arvutamisel aluseks võetava keskmise kuupalga.

Alates 1. aprillist 2007 peab pensioniõiguslik isik, kes teeb tasustatavat tööd, maksuma sissetuleku pealt osamakseid pensionifondi. Pärast 365 päeva töötamist (kindlustatust), suureneb pension 0,4 % võrra osamaksete arvestamisel aluseks olnud keskmisest kuupalgast.

2.5.2. Enneaegne vanaduspension

Isikud, kellel on pikk teenistusstaaž; samuti need, kes on töötanud eriliselt tervist kahjustavas ja organismi kurnavas keskkonnas ning isikud kellel on õigus minna vara pensionile, võivad pensionile jääda enne kehtivat vanusepiirangut.

- Enneaegne vanaduspension, vähendatud määraga enneaegne vanaduspension

Kuni 2009. aastani võib meestele määrata enneaegse vanaduspensioni kuni kaks aastat enne pensioniiga ja naistele kuni viis aastat enne pensioniiga. Isikud, kes on töötanud vähemalt 38 aastat, saavad täismääraga enneaegset vanaduspensioni. Isikud, kes on töötanud 33–37 aastat, saavad vähendatud määraga enneaegset vanaduspensioni. Viimasel juhul sõltub vähendamise suurus puudevate teenistusstaaži aastate arvust.

Alates 2008. aastast peavad enneaegset vanaduspensioni saada soovivad isikud loobuma kindlustatud isiku staatusest. Juhul kui isik soovib uuesti töötada, peab ta sõlmima uue lepingu, kuid sellisel juhul on pensionile lisaks saadava sissetuleku summa piiratud, ning kui see on suurem miinimumpalgast, siis pensioni enam ei maksta.

Alates 2009. aastast muudetakse enneaegse vanaduspensioni saamise tingimusi. Meeste ja naiste suhtes kehtestatakse ühesuguse eeskirjad, mille kohaselt on pensioni võimalik kõige varem saada kolm aastat enne pensioniiga (59 aastat), kusjuures pensioni ei vähendata vähemalt 40-aastase teenistusstaaži puhul, kuid vähendatakse 37–39-aastase teenistusstaaži puhul.

- Pensioniea vähendamine

Isikute puhul, kes töötavad organismi eriliselt kurnavas ja tervisele kahjulikus keskkonnas (nt töö maa all või väga suures kuumuses) ning vastavad seadusega ettenähtud tingimustele, võidakse pensioniiga vähendada võrreldes vanusega, mil neil oleks tavaliselt õigus pensionile jääda. Meeste ja naiste puhul, kes on töötanud vähemalt vastavalt 10 ja 8 aastat keskkonnas, mis annab õiguse pensioniea vähendamisele, samuti isikute puhul, kes on töötanud vähemalt 6 aastat kõrge õhurõhu tingimustes, vähendatakse pensioniiga kahe aasta võrra. Iga täiendava 5, 4 ja 3 tööaasta kohta vähendatakse pensioniiga ühe aasta võrra (eespool loetletud järjekorras).

- Vanusest sõltumatu pensioniõigus

Vanusest sõltumatu pensioniõigus võib tekkida juhul, kui tööandja nõustub rahastama huvitatud isiku pensioni senikaua, kui isikul on õigus saada pensioni sotsiaalkindlustuse raames. Sellisel juhul võib huvitatud isik üldjuhul jääda pensionile kõige varem viis aastat enne pensioniikka jõudmist, juhul kui tal on enneaegse vanaduspensioni raames nõutav teenistusstaaž.

2.5.3. Toitjakaotuspension

Lähedastele toitjakaotuspensioni tagamise põhitingimus on see, et kindlustatu (surnud isik) on täitnud nõutava teenistusstaaži või ta sai enne surma vanadus- või invaliidsuspensioni. Isikul, kes vastavalt lõplikule kohtuotsusele põhjustas tahtlikult kindlustatud isiku surma, ei ole õigust saada toitjakaotuspensioni. Tööõnnetuse (ametialasest tegevusest tingitud kahjustus) tagajärjel hukkunud kindlustatud isiku lesele või orvule makstakse pensioni järgmistel tingimustel.

- Lesepension

Lesepensioni võib maksta abikaasale, lahutatud abikaasale ja elukaaslasele. Abikaasal on õigus saada lesepensioni juhul, kui enne abikaasa surma elati koos järjepidevalt vähemalt ühe aasta jooksul ning neil oli vähemalt üks laps, või elati koos katkematult vähemalt kümme aastat. Juhul kui abielu ajal oli abikaasa jõudnud juba pensioniikka, makstakse lesepensioni üksnes juhul, kui abielust (või eelnevast kooselust) oli lapsi, või kui abikaasad elasid abiellumisest alates koos katkematult vähemalt viis aastat. Ajutist lesepensioni makstakse lahutatud abikaasale või lahus elavale abikaasale kauem kui ühe aasta jooksul üksnes juhul, kui ta sai alimente või kui kohus oli talle need määranud enne isiku surma.

Ajutist lesepensioni makstakse üldjuhul ühe aasta jooksul alates abikaasa surmakuupäevast.

Pärast ajutise lesepensioni tähtaja möödumist makstakse püsivat lesepensioni isikule, kes on jõudnud vanaduspensioni saamise ikka, puudega isikule või isikule, kes kasvatab abikaasast mahajäänud puudega või püsivat haigust põdevat last või kahte orvupensioni saavat last. Lõplikku lesepensioni makstakse samuti juhul, kui üks eespool loetletud olukorrast tekib 10 aasta jooksul pärast abikaasa surma või lesepensioni lõppemist.

Ajutine lesepension moodustab 60 % pensionist, mida sai või mida oleks saanud surnud isik.

Lõplik lesepension moodustab samuti 60 % juhul, kui asjaomane isik saab üksnes lesepensioni. Juhul kui asjaomane isik saab ise pensioni, on lesepensioni summa 30 % surnud isiku pensionist.

Juhul kui lesepensioni saab mitu isikut, tuleb see jagada nende vahel võrdsete osadena.

- Orvuhüvitis

Orvuhüvitist makstakse lapsele, kes on sündinud eelnevast abielust või kooselust ning kes on kasvanud abielus või kooselus olnud vanemate juures. Orvuhüvitist bioloogilise vanema surma eest ei maksta adopteeritud lapsele, välja arvatud juhul, kui lapse oli adopteerinud bioloogilise vanema abikaasa. Kui laps sai orvuhüvitist enne adopteerimist, siis tema hüvitisõigus säilib ka pärast adopteerimist.

Orvuhüvitist makstakse samuti surnud isiku õdedele- vendadele ning lastele, juhul kui nad elasid surnud isikuga samas elukohas ning perekonnas ei ole kedagi, kes neid kasvataks või oleks võimeline neid kasvatama.

Orvuhüvitist makstakse kuni lapse 16-aastaseks saamiseni või kuni 25-aastaseks saamiseni, kuni ta on lõpetanud õpingud päevases õppes. Juhul kui lapsel tekib enne orvuhüvitiste maksmise tähtaja lõppu puue, on tal sõltumata vanusest õigus saada orvuhüvitist kogu invaliidsusperioodi jooksul.

Hüvitis moodustab 30 % surnud isiku pensionist ning 60 % juhul kui mõlemad vanemad on surnud või toitja kaotanud lapsevanem on puudega. Alates 15. veebruarist 2007 ei või hüvitissumma olla alla 23 080 Ungari forintit. Juhul kui lapsel on õigus saada orvupensioni mõlema vanema surma korral, makstakse talle orvupensioni suurema pensioni põhjal.

➤ Vanemapension

Vanemapensioni on õigus saada surnud isiku vanemal, kelle vastava teenistusstaži täitnud lapsel oli pensioniikka jõudes õigus saada vanaduspensioni või puudega isiku pensioni või kes sai vanaduspensioni või puudega isiku pensioni, kui lapse surma hetkel on lapsevanem puudega või üle 65-aastane ning ta on olnud suures osas oma lapse ülalpidamisel.

Vanemapensioni arvutatakse samadel tingimustel, mida kohaldatakse eespool osutatud lese pensioni puhul (60 või 30 %). Juhul kui vanemapensioni on õigus saada mitmel isikul, tuleb pension jagada nende vahel võrdselt.

2.6. Töötushüvitised

Töötushüvitisskeem hõlmab aktiivseid ja passiivseid hüvitisi. Passiivsete töötoetuste raames võib taotleja saada tööturuteenuseid, tööturu ja töökohtadega seotud teavet, nõuandeid elukutse ja töökoha otsimiseks, kutsealale naasmiseks ning nõuandeid seoses kohaliku tööhõivega, samuti tööpakkumisi. Lisaks võib töötotsija osaleda koolitustel, programmides, millega soodustatakse oma ettevõtte loomist. Tööhõive toetamiseks on arvu- kalt toetusi tööandjatele (toetus töökohtade loomiseks ja säilitamiseks, toetus noorte ja puudega isikute tööhõiveks). Passiivne toetus hõlmab kolme liiki rahalisi hüvitisi, mis on suunatud töökoha kaotanud isikutele: nendeks on töötotsija toetus ja hüvitis ning ettevõtja toetus.

➤ Töötotsijad

Töötotsija on isik, kes vastab töölepingu sõlmimiseks vajalike tingimustele, s.t õiguslikele ja muudele tingimustele, mis võimaldavad tal töötada (nt isik, kellel ei ole vaja töölouba); Euroopa Liidu ja Euroopa Majanduspiirkonna kodanikud kvalifitseeruvad siiski töötotsijate kategooriasse, isegi kui neil on vaja töölouba. Töötotsijaks ei saa olla

päevaõppes õppiv õpilane ega isik, kellel on õigus saada vanaduspensioni ning isik, kelle sissetulek ei või pärineda muust tööalasest tegevusest, välja arvatud juhutöödest. Samuti peab töötotsija ise aktiivselt tööd otsima, ta peab koostööd tegema kohaliku tööhõiveametiga ning ta peab olema selles töötotsijana registreeritud.

➤ Rahaliste hüvitiste saamise tingimused

Töötotsija toetust makstakse töötotsijale, kes on töötanud töötuks jäämisele eelnenud nelja aasta jooksul vähemalt 365 päeva. Kuna viis tööpäeva annab õiguse saada toetust üheks päevaks, on lühim periood, mille ajal töötotsijale toetust makstakse, 73 päeva ja pikim periood 270 päeva.

Kogemused näitavad, et töötotsijal on palju suurem võimalus tööd leida töötusperioodi esimeste kuude jooksul kui pärast pikaajalist töötusperioodi. Sel eesmärgil on töötotsija toetuse saamiseks seadusega ette nähtud kaks perioodi:

- esimene periood on pool toetuse saamise ajast, kusjuures maksimumperiood on 91 päeva ning töötotsija toetuse suurus on 60 % varasemast keskmisest palgast, kindlaksmääratud alam- ja ülemmäära piires. Toetuse alammäär on 60 % kohustuslikust miinimum- palgast ning ülemmäär 120 % (juhul kui palk on vähemalt 62 500 Ungari forintit, on alammäär 37 500 Ungari forintit ja ülemmäär 75 000 Ungari forintit kuus);
- teine periood kestab nii kaua, kui töötul on veel õigus toetust saada, maksimaalselt 179 päeva. Selle perioodi jooksul on toetuse suurus 60 % kohustuslikust miinimum- palgast.

Töötotsija toetuse suurus arvutatakse töötuksjäämisele eelnenud nelja kvartali keskmise palga põhjal. Juhul kui töötotsija töötas eelnenud nelja kvartali jooksul mitme tööandja juures, arvutatakse töötotsija toetus kõigilt tööandjalt kokku saadud keskmise palga alusel. Kui töötotsija keskmist palka ei ole võimalik kindlaks määrata, arvutatakse töötotsija toetuse suurus töötotsija viimase tegevusvaldkonna või sarnase sektori riikliku keskmise palga alusel.

Töötotsija toetuse maksmine lõpetatakse isiku enda soovil või kui ta saab pärast registrist kustutamist toetusi, kui tal on õigus saada vanaduspensioni, invaliidsuspensioni või invaliidsuspensioni õnnetusjuhtumi korral. Samuti lõpetatakse maksmine, kui ta on töötotsija olnud üle 90 päeva, kui ta nõustub läbima koolitust, mille jooksul talle makstakse kohustusliku miinimum- palgaga samaväärset toetust, kui ta õpib päevaõppes, kui ta sureb või kui töötotsija toetuse maksmise periood aegub.

Seadusega kehtestatud põhimõtte kohaselt ei tohi ükski tööturühm olla teistest ebasoodsamas olukorras. Töötotsijatel, kes on saanud töötotsija toetust 180 päeva ja ei ole toetusperioodi lõppemise ajaks tööd leidnud, on seega õigus saada töötotsija hüvitist, kui nad esitavad hüvitistaotluse 30 päeva jooksul alates maksete lõppemisest. Töötotsi-

ja hüvitise saamise õigus on samuti isikutel, kellel oli enne uute õigusnormide jõustumist õigus saada töökoha otsimisel ergutuspreemiat, samuti isikutel, kes jäävad peagi pensionile või kellel on jäänud töötada vaid 200 päeva.

Töötajahüvitist on samuti õigus saada isikul:

- kes ei saa invaliidsuspensiooni, invaliidsuspensiooni õnnetusjuhtumi korral ja haigushüvitist;
- kes soovib tööd leida, aga otsingud ei ole edukad olnud ning
- kellele pädev tööturuamet ei suuda sobivat tööd pakkuda. Töötajahüvitist on samuti õigus saada isikul:
 - kes sai töötajatoetust 180-päevase maksimumperioodi jooksul ning kellele toetuste maksmine lõpetati toetusperioodi lõppemise tõttu;
 - kes on töötuks jäämisele eelnenud nelja aasta jooksul töötanud 200 päeva ning kellel ei ole õigus saada töötajatoetust;
 - kellel on taotluse esitamise ajal jäänud pensionieani vähem kui viis aastat ning kes on vähemalt 140 päeva jooksul saanud töötajatoetust ning kelle puhul toetuse saamise periood on lõppenud.

Seadusega on kindlaks määratud töötajahüvitise saamise kestus eespool nimetatud kolme kategooria kohta. Töötajahüvitist saab 90 päeva töötajahüvitise, kelle puhul on töötajahüvitise makseperiood lõppenud. Kui töötajahüvitise on vähemalt 50-aastane, saab hüvitist siiski 180 päeva. Hüvitist saavad 90 päeva isikud, kes töötuks jäämisele eelnenud nelja aasta jooksul töötasid 200 päeva, kuid neil ei olnud võimalust taotleda töötajahüvitist. Pensionieale lähenevate töötajate puhul ei ole seadusega ette nähtud täpset perioodi, mille jooksul töötajahüvitist makstakse. Kõnealusel juhul on seaduses aga sätestatud, et töötajahüvitist võib saada kuni vanaduspensionieani saamiseni. Töötajahüvitise suurus on sellisel juhul on 40 % taotluse esitamise ajal kehtivast miinimumpalgast (25 000 Ungari forintit).

Hüvitiste skeem ei õhuta inimesi tööle minema, pigem on sellele vastupidine mõju. Seepärast on vaja, et töökoha vastuvõtmine ei tähenda hüvitiste maksmise automaatset ja kohest lõpetamist. Seetõttu võib hüvitisi saav töötajahüvitise töötada ajutise töölehe alusel. Vastupidiselt töötajahüvitisele, ei ole ajutisest tööst saadaval sissetulekul mingisugust mõju töötajahüvitiste maksmisele. Ülejäänud osas on töötajahüvitiste maksmise lõpetamise või peatamise eeskirjad üldiselt sarnased töötajahüvitise toetuse suhtes kehtivate eeskirjadega.

Ettevõtja hüvitisele on õigus töötajal, kes töötuksjäämisele eelnenud nelja aasta jooksul tegutses ettevõtjana või oli tal äriühing 365 päeva jooksul ning ta maksis oma tegevuse käigus ettevõtjana osamakseid, kellel ei ole õigust invaliidsuspensioonile, invaliidsuspensioonile õnnetusjuhtumi korral, kes ei saa toetusi, kes tahab töötada ning kelle pädeval tööturuametil ei ole võimalust sobivat tööd pakkuda.

Välja arvatud väiksed erinevused, on eeskirjad maksete ajutise peatamise ja lõpetamise osas samasugused, mida kohaldatakse töötajahüvitise toetuse puhul.

2.7. Eelpensionihüvitised

2005. aastal võeti tööturul kasutusele uus vahend. Tegemist on **boonusaastate kavaga**, mille eesmärk on hoida eakaid isikuid tegevuses.

Kava eesmärk on anda avalikus sektoris töötavatele isikutele võimalus minna pensionile järk-järgult ja väärikalt, lubades neil osalise tööajaga töötada. Juhul kui avalikust sektorist lahkuvad vähemalt 25-aastase teenistusstaaziga töötajad, kellel oleks kolme aasta pärast õigus pensionile, nõustuvad kavas osalema ja töötavad kava raames osalise tööajaga, saavad nad 70 % enda varasemast palgast ja käivad tööl kuni täieliku pensionileminekuni. Kava raames töötatud aeg läheb arvesse sotsiaalkindlustuse õiguste arvutamisel. Kõnealust hüvitist võib käsitleda eelpensionina.

2.8. Perekohalised hüvitised

Ungari peretoetusteskeem hõlmab järgmisi hüvitisi:

- a) peretoetus,
- b) lapsehooldustoetus,
- c) paljulapselise pere toetus,
- d) sünnitoetus,
- e) rasedus- ja sünnitustoetus,
- f) lapsehooldustasu.

Punktides a–d osutatud hüvitisi määrab ja maksab Ungari riigikassa ja selle piirkondlikud harukontorid, samuti üle 100 isikust koosneva ettevõtte peretoetuste osakond. Punktides e ja f osutatud hüvitisi määrab ja maksab riiklik tervisekindlustuskassa ja selle piirkondlikud harukontorid, samuti suurte ettevõtete sotsiaalkindlustusmakse osakonnad.

2.8.1. Peretoetused

→ Toetuse saajad

Riik maksab igakuiselt peretoetust haridus- ja koolituskulude katmiseks. Peretoetust makstakse bioloogilisele vanemale, lapsendajale, kasuvanemale, elukutselisele kasuvanemale, eestkostjale ning igale isikule, kes lapse eest ajutiselt hoolitseb. Peretoetust võib taotleda koolikohustusliku või keskkõppeasutuses registreeritud lapse eest kuni lapse 23-aastaseks saamiseni ning laps peab elama toetuse saaja juures. Peretoetusi ei maksta kõrgkooli registreeritud üliõpilase eest. Last, kes viibib perekonnast ajutiselt eemal õpingute tõttu mujal riigis või välisriigis või ravi tõttu, käsitletakse samuti perekonnas kasvatava lapsena.

→ Hüvitiste suurus

Peretoetuste igakuine summa on:

- ainsa lapsega peres 11 700 Ungari forintit,
- üksi last kasvatavale isikule 12 700 Ungari forintit,
- kahelapselises peres 12 700 Ungari forintit lapse kohta,
- üksi kahte last kasvatavale isikule 13 800 Ungari forintit lapse kohta,
- kolme- ja enamalapselisele perele 14 900 Ungari forintit lapse kohta,
- üksi kolme või enam last kasvatavale isikule 15 900 Ungari forintit lapse kohta,
- püsiva haiguse või raske puudega last kasvatavale perekonnale 22 300 Ungari forintit,
- püsiva haiguse või raske puudega last üksi kasvatavale isikule 24 400 Ungari forintit.

Peretoetust makstakse terve kuu kohta sõltumata taotluse esitamise ja hüvitise peatamise kuupäevast.

2.8.2. Lapsehooldustoetus

Lapsehooldustoetust makstakse vanemale, kasuvanemale ja eestkostjale nendega koos elava lapse eest kuni lapse kolmeaastaseks saamiseni või kaksikute puhul kuni esimese kohustusliku kooliaasta lõpuni. Püsiva haiguse või sügava puudega lapse eest makstakse toetust kuni lapse kümneaastaseks saamiseni. Kõnealust hüvitist võib saada ka üks vanavanematest, kui laps on saanud üheaastaseks ning kui last kasvatavad ja tema eest hoolitsevad vanavanemad ning lapsevanemad on selleks andnud kirjaliku nõusoleku. Lapsehooldustoetust saav lapsevanem ei või palgatööd teha kuni lapse üheaastaseks saamiseni. Pärast seda piiranguid ei ole. Vanavanemad võivad kuni lapse kolmeaastaseks saamiseni töötada kuni neli tundi päevas või piiranguteta, kui nad töötavad kodus. Igakuine lapsehooldustoetus võrdub sõltumata laste arvust vanaduspensionialammääraga. Pooliku kuu puhul arvutatakse toetust kolmekümnendikes.

2.8.3. Paljulapselise pere toetus

Paljulapselise pere toetust makstakse vanemale, kasuvanemale, eestkostjale, kes kasvatab oma perekonnas kolme või enamat alaealist last. Toetust makstakse alates kõige noorem lapse kolmeaastaseks saamisest kuni tema kaheksa-aastaseks saamiseni.

Paljulapselise pere toetust saav isik võib teha tasustatavat tööd kuni viis tundi päevas või ilma piiranguteta juhul, kui töötatakse kodus. Kõnealust hüvitist ei maksta siiski juhul kui laps pannakse päevahoidu. Lapsehooldustoetust ja paljulapselise pere toetust ei või üheaegselt saada. Paljulapselise pere toetuse suurus kuus võrdub sõltumata laste arvust vanaduspensionialammääraga. Pooliku kuu puhul arvutatakse toetust kolmekümnendikes.

2.8.4. Sünnitoetus

Sünnitoetust makstakse pärast sünnitamist naisele, kes raseduse ajal läbis vähemalt neli sünnituseelset kontrolli (ennetähtaegse sünnituse korral vähemalt ühe kontrolli); samuti lapsendajale, kui lapsendamine kiideti heaks 180 päeva jooksul pärast sünnitust; eestkostjale, kui laps määrati temale lõpliku otsusega 180 päeva jooksul pärast sünnitust. Sünnitoetuse suurus on lapse kohta 225 % lapse sünni hetkel kehtivast minimaalsest vanaduspensionist ning kaksikute puhul 300 %. Sünnitoetust ei maksta vanemale, kes enne lapse sündi on andnud nõusoleku lapse lapsendamiseks. Vastsündinu, kes anti eestkostja hoole alla lõpliku otsusega, saab toetust lastekaitseüsteemi raames.

2.8.5. Rasedus- ja sünnitustoetus

→ Toetuse saajad

Rasedus- ja sünnitustoetust makstakse naisele, kes lapse sünnile eelnenud kahe aasta jooksul oli ravikindlustusega hõlmatud vähemalt 180 päeva ning kes sünnitab:

- ajal mil ta on jätkuvalt kindlustatud (nt tal on tööleping),
- 42 päeva jooksul pärast kindlustustähtaja aegumist,
- rohkem kui 42 päeva jooksul pärast kindlustustähtaja aegumist, kui ta saab veel haigushüvitist, haigushüvitist õnnetusjuhtumi korral, või 28 päeva jooksul pärast maksete lõppemist.

Juhul kui naine vastab tingimustele päeval, kui laps tema hoolde antakse, makstakse kõnealust hüvitist ka naisele, kes hoolitseb imiku eest kavatsusega ta lapsendada. Sellisel juhul makstakse rasedus- ja sünnitustoetust alates päevast, mil laps tema hoole alla antakse kuni järelejäänud sünnituspuhkuse lõpuni.

Rasedus- ja sünnitustoetust ei maksta kindlustatud isikule

- sünnituspuhkuse selle perioodi jooksul, mil ta saab oma täispalka,
- kes teeb tasustatavat tööd ükskõik millise kava raames (välja arvatud autoriõigustasu või honorarid, mille pealt ei pea üksikisiku tulumaksu maksma) või teeb tasustatavat tööd, mille jaoks on vaja pädevate asutuste luba.

Juhul kui kindlustatud isik saab sünnituspuhkuse jooksul osa oma palgast, makstakse talle rasedus- ja sünnitustoetust saamata jäänud palga ulatuses.

→ Hüvitise suurus ja saamise aeg

Emal on õigus saada rasedus- ja sünnitustoetust sünnituspuhkuse ajal kuni 168 päeva. Sünnituspuhkuse pikkus on kuni 24 nädalat, millest neli tuleb võimaluse piires võtta välja enne sünnituse eeldatavat kuupäeva. Rasedus- ja sünnitustoetus on sünnituspuhkusele eelneva

kalendriaasta keskmisest päevapalgast 70 %. Toetust makstakse sünnituspuhkuse ajal emale või naisele, kes kavatseb lapse lapsendada ning kes vastab eespool loetletud tingimustele.

Hüvitisega seotud teatavad iseärasused:

- rasedus- ja sünnitustoetuse saamise perioodi võetakse vanaduspensioni raames arvesse teenistusstaažina;
- lisaks kindlustatud isikule on tervisekindlustuse raames osutatavate tervishoiuteenuste saamise õigus (ambulatoorne ravi või haige ravimine raviasutuses) rasedus- ja sünnitustoetust saavatel isikutel;
- nende isikute palgast, kes peavad maksma alimente või kes on põhjendamatult saanud tervisekindlustuse teenuseid/hüvitisi, arvatakse maha summa, mis moodustab maksimaalselt 33 % rasedus- ja sünnitustoetusest;
- kõrgkoolis õppiv üliõpilane, kes esitab rasedus- ja sünnitustoetuse saamise kohta õppeasutusele tõendi semestri (õppeperioodi) esimesel päeval ning kes võtab osa põhiõppe või täiendava põhiõppe kursustest, kutsealase täiendamise või kutseõppe kursustest litsentsiga rakenduskõrgkoolis, on õppemaksust vabastatud.

2.8.6. Lapsehooldustasu

→ Toetuse saajad

Tervisekindlustusega hõlmatud lapsevanem (ema või isa) võib saada lapsehooldustasu kuni lapse 2-aastaseks saamiseni. Kõnealust tasu makstakse ühele lapsevanemale pärast rasedus- ja sünnitustoetust või pärast rasedus- ja sünnitusperioodiga võrdset perioodi.

Lapsehooldustasu ei maksta järgmistel juhtudel:

- kui lapsehooldustasu saaja teeb tasustatavat tööd ükskõik millise kava raames (välja arvatud autoriõiguste kaitsega seotud tegevus) või teeb tasustatavat tööd, mille jaoks on vaja pädevate asutuste luba;
- lapsehooldustasu saaja saab kogu oma töötasu ilma töötamata (juhul kui ta saab ainult teatava osa oma palgast, makstakse lapsehooldustasu saamata jäänud palga ulatuses);
- lapsehooldustasu saaja saab muid regulaarseid rahalisi toetusi (nt haigushüvitis, invaliiduspension, vanaduspension), millele on osutatud 1993. aasta seaduses III, milles käsitletakse sotsiaalkindlustushüvitisi ja nende haldamist;
- lapsehooldustasu saaja ei või kasvatada oma last enda juures, kuna laps on viibinud ajutiselt või pikaajaliselt kasvatusasutuses või paigutatud sotsiaalasutusse rohkem kui 30 päevaks;

- lapsehooldustasu saaja laps on pandud päevahoidu (nt söime või kodusesse lastesöime), välja arvatud rehabiliteerimiseks ette nähtud asutusse;
- Lapsehooldustasu saaja on eelvangistuses, vahi all või vangis.

Lapsehooldustasu moodustab 70 % keskmisest päevapalgast, kuid summa ei tohi ületada 70 % kahekordsest miinimumpalgast (2007. aastal 91 700 Ungari forintit).

2.9. Mitteosamakselised rahalised erihüvitised

Ungaris on kolme liiki mitteosamakselisi erihüvitisi:

- invaliidsushüvitis,
- vanadushüvitis,
- liikuvuse toetus.

Nimetatud hüvitised on reguleeritud kolme eri seadusega.

2.9.1. Invaliidsushüvitis

Invaliidsushüvitist makstakse isikule, kes vastavalt ekspertarstide riikliku instituudi pädeva arstliku komisjoni arvamusele on enne 25-aastaseks saamist täielikult töövõimetu ning ei saa pensioni ega hüvitist õnnetusjuhtumi korral. Invaliidsushüvitist võib maksta kõige varem alates taotleja 18-aastaseks saamise kuu esimesest päevast. Invaliidsushüvitist määrab kohalik sotsiaalkindlustusasutus (amet) ning seda maksab pensioniamet. Invaliidsushüvitist ei maksta isikule, kes on paigutatud mittetasulisse hoolekandeesutusse. Invaliidsushüvitis on 30 130 Ungari forintit kuus. Hüvitised on kindlaks määratud dekreediga MT nr 83/1987 (27. detsember 1987) invaliidsushüvitise kohta.

2.9.2. Vanadushüvitis

Vanadushüvitis on toetus, mida määratakse eakatele isikutele, kellel ei ole toimetulekuks piisavalt vahendeid. Vanadushüvitisõigus võib tekkida kolmel viisil:

- isik, kes on saanud 62-aastaseks või jõudnud ametliku pensioniikka ning kelle enda ja tema abikaasa või elukaaslane igakuine brutosissetulek on inimese kohta väiksem kui 80 % minimaalsest vanaduspensionist;
- 62–75-aastane või pensioniikka jõudnud üksi elav isik, kelle kuusissetulek ei ületa 95 % minimaalsest vanaduspensionist;
- üle 75-aastane üksi elav isik, kelle kuusissetulek ei ületa 130 % minimaalsest vanaduspensionist. Igakuine vanadushüvitise suurus arvutatakse sõltuvalt sellest, millisesse kategooriasse neist kolmest kuulutakse.

Kui isik ei ela üksi, on vanadushüvitise suurus 80 % minimaalsest vanaduspensionist; 62–75-aastase isiku puhul on vanadushüvitis 95 % minimaalsest vanaduspensionist, ning viimasel juhul 130% minimaalsest vanaduspensionist. Vanadushüvitise saaja võib teha tasustatavat tööd, tingimusel et sissetulek ei ületa 40 % minimaalsest vanaduspensionist.

Vanadushüvitist ei tohi määrata ning selle maksmine tuleb peatada juhul, kui asjaomane isik on eelvangistuses või vangi mõistetud, juhul kui isik elab üle kolme aasta välisriigis või kui tegemist on Euroopa Liidu kodanikuga, kelle elamisluba on aegunud või tagasi võetud. Kõnealusele hüvitisele on osutatud 1993. aasta seaduses III, milles käsitletakse sotsiaalkindlustushüvitisi ja nende haldamist.

2.9.3. Liikuvuse toetus

Liikuvuse toetust määratakse oluliselt piiratud liikumisvõimega isikute liikumisega seotud täiendavate kulude

hüvitamiseks. Hüvitissumma saadakse transporditoetuse põhisumma korrutamisel isikukategooria koefitsiendiga. Põhitoetus on 7 000 Ungari forintit aastas ning sellisel juhul on koefitsient 1. 1–62-aastase isiku puhul, kes on üliõpilane või palgatöötaja, on koefitsient 3,5. Juhul kui tugevalt piiratud liikumisvõimega isik kasvatab alaealisi lapsi, on tal lisaks tavapäraselt saadavale hüvitisele õigus saada täiendavat hüvitist, mille puhul korrutatakse baas-summa koefitsiendiga 0,5. Juhul kui samas leibkonnas on mitu tugevalt piiratud liikumisvõimega isikut, kes kasvatavad lapsi, on neil kõigil laste arvust sõltumata õigus saada täiendavat hüvitist. Aasta jooksul, toimus piiratud liikuvuse põhjustanud sündmus, arvutatakse toetussummat proportsionaalselt ning arvestus algab taotlusele järgneva kuu esimesest päevast. Liikuvuse toetust ei saa tugevalt piiratud liikumisvõimega isik, kes saab invaliidsushüvitist. Hüvitis on kehtestatud valitsuse määrusega 64/1995 (27. september 1995), milles käsitletakse tugevalt piiratud liikumisvõimega isikutele makstavat liikuvuse toetust.

Asutuste kontaktandmed ja kasulikud veebilehed

Ühenduse määruse (sotsiaalkindlustussüsteemide koostööstamise kohta) kohaldamise eest vastutavad keskvalitsus-asutused ning selle rakendamise eest vastutavad asutused:

Sotsiaalkindlustushüvitis	Kohaldamise eest vastutavad asutused	Keskvalitsusasutused
Haigus-, lapsehooldushüvited emale ja isale (mitterahalised ja rahalised)	Tervishoiuministeerium	Riikliku tervisekindlustuskassa komitaadikassad
Invaliidsus		
a) mitterahalised hüvited	Tervishoiuministeerium	Riikliku tervisekindlustuskassa komitaadikassad
b) rahalised hüvited	Töö- ja sotsiaalministeerium	Riikliku pensionikindlustuse keskasutus
Vanadus-, matuse- ja pensionihüvitis		
a) vanaduspension – sotsiaalkindlustuse sammas	Töö- ja sotsiaalministeerium	Riikliku pensionikindlustuse keskasutus
b) vanaduspension – erasammas	Rahandusministeerium	Finantsasutuste järelvalveamet
c) lesepension, orvupension	Töö- ja sotsiaalministeerium	Riikliku pensionikindlustuse keskasutus
d) vanadushüvitis (mitteosamakseline)		Pädevad kohalikud omavalitsused
Tööõnnetused ja kutsehaigused		
a) mitterahalised hüvited	Tervishoiuministeerium	Riikliku tervisekindlustuskassa komitaadikassad
b) rahalised hüvited õnnetusjuhtumi korral	Töö- ja sotsiaalministeerium	Riikliku tervisekindlustuskassa komitaadikassad
c) muud rahalised hüvited		Riikliku pensionikindlustuse keskamet
Töötus	Töö- ja sotsiaalministeerium	Tööhõive- ja sotsiaalküsimuste amet, kesktasandi ja piirkondlikud tööhõivekeskused ja -ametid
Peretoetused		
rahajised hüvited	Töö- ja sotsiaalministeerium Rahandusministeerium Tervishoiuministeerium	Peretoetuste osakond (teatavatel juhtudel tööandja) Rahandusministeeriumi piirkondlikud harukontorid Riiklik tervisekindlustuskassa

- Tervishoiu ministeerium
(Egészségügyi Minisztérium)

Arany János utca 6–8.
1051 Budapest
Tel: (36-1) 301 78 00
<http://www.eum.hu>
- Töö- ja sotsiaalministeerium

Akadémia utca 3.
1051 Budapest,
Alkotmány utca 3.
1054 Budapest
Tel: (36-1) 475 75 00
Faks: (36-1) 473 81 01
<http://www.szem.hu>
- Rahandusministeerium
(Pénzügyminisztérium)

József nádor tér 2–4.
1051 Budapest
Tel: (36-1) 327 21 00
Faks: (36-1) 318 25 70
<http://www.p-m.hu>
- Riiklik tervisekindlustuskassa
(Országos Egészségbiztosítási Pénztár)

Váci út 73/a.
1139 Budapest
Tel: (36-1) 350 20 01
Faks: (36-1) 350 15 38
<http://www.oep.hu>
- Riikliku pensionikindlustuse keskasutus
(Egészítési és Államkincstár)

Visegrádi utca 49.
1132 Budapest
Tel: (36-1) 270 80 36
Faks: (36-1) 270 80 30
<http://www.onyf.hu>
- Töö- ja sotsiaalküsimuste amet
(Foglalkoztatási Hivatal)

Kálvária tér 7.
1089 Budapest
Tel: (36-1) 303 93 00
Faks: (36-1) 210 42 55
<http://www.afsz.hu>
- Finantsasutuste järelvalveamet
(Pénzügyi Szervezetek Állami Felügyelete)

Krisztina krt. 39.
1013 Budapest
Tel: (36-1) 489 92 00
Faks: (36-1) 489 92 05
<http://www.pszaf.hu>
- Maksu- ja rahandusamet (APEH)
[Adó- és Pénzügyi Ellenőrzési Hivatal (APEH)]

Széchenyi utca 2.
1054 Budapest
Tel: (36-1) 428 51 00
<http://www.apeh.hu>
- Ungari riigikassa
(Magyar Államkincstár)

Hold utca 4.
1054 Budapest
Tel: (36-1) 327 36 00
<http://www.allamkincstar.gov.hu>

Euroopa Komisjon

**Liikuvus Euroopas (Euroopa Liidus, Euroopa Majanduspiirkonnas ja Šveitsis)
Sotsiaalkindlustusõigused Ungaris – Seisuga 3. mai 2006**

Luxembourg: Euroopa Ühenduste Ametlike Väljaannete Talitus

2009 – 20 lk – 21 x 29,7cm

ISBN 92-79-04101-0

Kuidas ELi trükiseid tellida?

Väljaannete talituse trükiseid saab tellida veebipõhisest raamatupoest EU Bookshop (<http://bookshop.europa.eu>) või Teie valitud müügiesindusest.

Meie ülemaailmse müügivõrgu kõikide esinduste nimekirja tellimiseks saatke faks numbril (+352) 2929 42 758.

http://ec.europa.eu/employment_social/social_security_schemes/publications_en.htm

Tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadi **trükiseid** saab alla laadida aadressilt:

http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/publications/index_en.cfm

Kasutajaks saab registreeruda tasuta aadressil:

http://ec.europa.eu/employment_social/sagapLink/dspSubscribe.do?lang=en

ESmail, on tööhõive, sotsiaalküsimuste ja võrdsete võimaluste peadirektoraadi elektrooniline teabeleht.

Tellida saab veebilehelt:

http://ec.europa.eu/employment_social/emplweb/news/esmail_en.cfm

<http://ec.europa.eu/social>

